Eerste Kamer der Staten-Generaal

1

Vergaderjaar 2011–2012

33 156 EU-mededeling: Routekaart energie 2050 COM(2011)885[1]

A

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 3 april 2012

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie[2] hebben kennis genomen van de mededeling van de Europese Commissie waarin de «Energy Roadmap 2050» wordt gepresenteerd (COM(2011)885). De leden van de GroenLinks-fractie hebben enkele vragen over deze mededeling. De leden van de SP-fractie sluiten zich aan bij deze vragen. Deze vragen zijn opgenomen in de brief aan de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie van 27 januari 2012.

De minister heeft, mede namens de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, op 2 april 2012 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie,
Warmolt de Boer

[1] Zie E110095 op www.europapoort.nl; bij dit verslag is het COM-document als bijlage opgenomen.

[2] Samenstelling:
Holdijk (SGP), Kneppers-Heynert (VVD) (*voorzitter),* Terpstra (CDA), Noten (PvdA) *(vice-voorzitter),* Sylvester (PvdA), Essers (CDA) Thissen (GL), Nagel (50PLUS), Elzinga (SP), Koffeman (PvdD), Reuten (SP), Schaap (VVD), Smaling (SP), Flierman (CDA), Hoekstra (CDA), Van Boxtel (D66), Backer (D66), Vos (GL), De Lange (OSF), Schrijver (PvdA), Postema (PvdA), Vlietstra (PvdA), Klever (PVV), Van Strien (PVV), Faber-van de Klashorst (PVV), Ester (CU), Van Rey (VVD), Bröcker (VVD) en Beckers (VVD).

kst-33156-A
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2012

BRIEF AAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN, LANDBOUW EN INNOVATIE

Den Haag, 27 januari 2012

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie hebben met belangstelling kennis genomen van de mededeling van de Europese Commissie waarin de «Energy Roadmap 2050» wordt gepresenteerd (COM(2011)885). De leden van de GroenLinks-fractie hebben enkele vragen over deze mededeling. De leden van de SP-fractie sluiten zich aan bij deze vragen.

De leden van de fractie van GroenLinks missen een groene strategie in de mededeling. De Europese Commissie heeft geen scenario uitgewerkt gericht op honderd procent duurzame energie in de toekomst. Dit vinden deze leden onbegrijpelijk en een groot gemis. Naar de mening van deze leden moet onze energievoorziening in de toekomst gericht zijn op aanpak van het klimaatprobleem en vermindering van de afhankelijkheid van fossiele energiebronnen en van de import van vervuilende fossiele energiebronnen, deels afkomstig uit instabiele regio's en landen met bedenkelijke regimes. De enige veilige en duurzame manier om dit te bereiken is de inzet op energiebesparing en honderd procent duurzame energie. Deze leden vragen de regering om een reactie hierop.

De leden van de GroenLinks-fractie zijn van mening dat de Europese Commissie een gevaarlijk en risicovol pad inslaat door in te zetten op de opslag van CO_2. Het is volstrekt onzeker of de opslag van CO_2 technisch en grootschalig mogelijk zal worden, en op welke termijn dit eventueel zal gebeuren. Daar nu op gokken vinden deze leden onverantwoord. Graag vragen deze leden de regering haar visie op de inzet van CO_2 opslag in de Europese energiestrategie te geven. Deelt de regering de zorgen van deze leden op dit punt?

Ook vragen deze leden de regering te reageren op de inzet op kernenergie, gezien de recente ontwikkelingen naar aanleiding van de kernramp in Fukushima, en de heroriëntatie die nu plaats vindt in ondermeer Duitsland, maar ook in Nederland waar een plan voor een eventuele tweede kerncentrale is uitgesteld.

De leden van de fractie van GroenLinks missen een visie op het doorbreken van monopolies op de energiemarkt, en pleiten ervoor dat ook kleine spelers een kans krijgen. Deelt de regering deze opvatting? En is zij het eens met deze leden, dat juist een scenario van energiebesparing en honderd procent groene energie de ruimte biedt voor veel verschillende energieleveranciers, zowel grote als kleinere?

Daarnaast zijn deze leden van mening dat energiebesparing topprioriteit zou moeten zijn, met het oog op klimaatverandering, maar ook met het oog op beperken van prijsstijgingen en groeiende energielasten. Deze leden missen deze ambitie in het voorstel van de Europese Commissie. Voorts missen deze leden een bindende doelstelling ten aanzien van lange termijn doelen voor energiebesparing. De Europese Commissie wilde een bindende doelstelling van 20 procent energiebesparing in 2020. Door verzet van Nederland en een aantal andere landen is deze bindende doelstelling geschrapt. Deze leden vragen de regering te beargumenteren waarom zij geen bindende doelstelling energiebesparing wenst. Op welke wijze denkt de regering dan wel de 20 procent besparing in 2020 te realiseren?

De leden van de fractie van GroenLinks vragen de regering om te pleiten voor een scenario van honderd procent duurzame energie in combinatie met het scenario voor energiebesparing. Is de regering hiertoe bereid? Indien dit niet het geval is, waarom niet?

Tenslotte vragen deze leden naar het perspectief voor het *emission trading system* (ETS), met het oog op de aanpak van het klimaatprobleem. De regering pleit bij monde van staatssecretaris Atsma voor een ETS-systeem dat ook in de toekomst sterk en solide is. Is de regering van mening dat op dit moment sprake is van een sterk en solide ETS, gezien de lage prijzen? Is de regering bereid zich in te zetten voor een minimumprijs?

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie zien de beantwoording van deze vragen met belangstelling binnen vier weken tegemoet.

Voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie,
E. M. Kneppers-Heynert

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN, LANDBOUW EN INNOVATIE

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 april 2012

De leden van de fractie van GroenLinks van uw Kamer hebben mij vragen gesteld over de EU Routekaart Energie 2050. De SP fractie deelt de vragen. De brief werd mij toegezonden onder kenmerk 149920u, gedateerd 27 januari 2012. Hiermee beantwoord ik, mede namens de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, deze vragen, waarbij ik graag refereer aan het BNC-fiche inzake de EU Routekaart Energie 2050 dat de regering op 3 februari 2012 heeft vastgesteld en aan de Kamer heeft gestuurd.

De leden van de GroenLinks-fractie missen een groene strategie in de zin van een 100% duurzaam energiescenario en vinden dat een groot gemis. Volgens deze leden is energiebesparing en 100% duurzame energie de enige veilige manier om onze energievoorziening anders te richten voor de (verre) toekomst. Wil de regering pleiten voor het uitwerken van een scenario van 100% duurzame energie in combinatie met energiebesparing? Indien dit niet het geval is waarom niet?

Ten behoeve van de Routekaart Energie 2050 heeft de Europese Commissie als middel om te helpen bij het formuleren van het toekomstige beleid diverse scenario's uitgewerkt. De Commissie heeft daarbij ook een overwegend (75 %) hernieuwbaar scenario uitgewerkt. De regering kan zich op hoofdlijnen vinden in de uitgangspunten, de robuuste kenmerken van de energiesystemen op weg naar 2050 en de belangrijkste uitdagingen en kansen zoals de Commissie die thans baseert op de huidige scenario's. De regering heeft sterke twijfels of het voor de beleidsdiscussie in dit stadium nodig is en meerwaarde heeft om te vragen naar een 100% hernieuwbaar scenario voor 2050 en zal de Commissie dan ook niet verzoeken een 100% scenario uit te werken. In het BNC-fiche inzake de EU Routekaart Energie 2 050 heeft de regering de contouren van de door de regering wenselijk geachte vernieuwde EU-beleidsmix energie en klimaat 2030 uitgebreid omschreven[1].

De leden van de GroenLinks-fractie vinden dat de Commissie een gevaarlijk pad inslaat met CO_2 -opslag. En willen graag de visie van het kabinet op de inzet van CO_2 in de Europese energiestrategie. Ook vragen de leden de regering te reageren op de inzet van de EC inzake kernenergie.

De regering heeft in de Klimaatbrief 2050 (32 813, nr. 3) routes verkend naar een klimaatneutrale wereld in 2050. Hieruit blijkt dat enkele bouwstenen steeds terugkeren, te weten (1) een CO_2-neutrale elektriciteitsvoorziening in combinatie met een grotere rol van elektriciteit, (2) inzet van duurzame biomassa, (3) energiebesparing, met name door verbetering van energie-efficiënte, (4) CO_2-afvang en -opslag (hierna CCS). Ook in de andere lidstaten van de EU zullen meerdere energietechnologieën een rol spelen in de energietransformatie. Daarbij is naar de mening van de regering op EU-schaal de komende decennia ook plaats voor CCS en kernenergie. Op lange termijn lijkt inzet van CO_2-afvang en -opslag onontkoombaar. Dat concludeert ook de Commissie. CCS verbieden en tegelijkertijd een koolstofarme energievoorziening in 2 050 realiseren lijkt onmogelijk. Daarom zet de regering in op ontwikkeling van CCS om ervoor te zorgen dat het -indien nodig- kan worden ingezet. Nederland is een van de koplopers op het gebied van CCS. Dat is voor de

[1] BNC-fiche Mededeling EU Energie Routekaart 2050, Tweede Kamer ,Vergaderjaar 2011–2012, Kamerstuk 22 112, nr 1359, dd 3 februari 2012.

toekomst van belang om te behouden. De inzet is dan ook de ontwikkeling van CCS te versnellen met modern industriebeleid, onder andere via grootschalige demonstratieprojecten. De regering geeft daarbij uitsluitend toestemming voor demonstratie bij opslag onder zee. De Europese Commissie heeft, in de discussie die is gestart over de EU Routekaart Energie 2 050, aangegeven later dit jaar met een separate mededeling over CCS te komen. In de Routekaart is tevens aangekondigd in de loop van 2012 met voorstellen te komen inzake maatregelen ten aanzien van de veiligheid van kernenergie naar aanleiding van Fukushima.

De leden zijn van mening dat energiebesparing topprioriteit zou moeten zijn. De leden missen deze ambitie in het voorstel van de Europese Commissie. Voorts missen de leden een bindende doelstelling ten aanzien van de langetermijndoelstellingen voor energiebesparing. Waarom wil de regering geen bindende doelstelling? Welke argumenten heeft de regering? En op welke wijze denkt de regering dan wel 20% in 2020 te realiseren?

In de mededeling van de Commissie is energiebesparing een van de «no-regret» opties en terecht een zeer belangrijke strategie voor de EU en voor de lidstaten in de energietransformatie. Het verbeteren van de energie-efficiëntie wordt breed gezien als een van de meest kosteneffectieve opties om minder afhankelijk te worden van fossiele brandstoffen. Efficiënt energiegebruik dient de concurrentiepositie van bedrijven te verbeteren en moet uiteindelijk tot lagere energiekosten voor de burger leiden. In alle scenario's op weg naar een CO_2-arme economie blijkt dat energiebesparing een grote bijdrage kan leveren aan het reduceren van broeikasgassen. Energiebesparing zal dus ook na 2020 van groot belang zijn om kosteneffectief bij te dragen aan het realiseren van een koolstofarme energievoorziening, zij het als middel en niet als doel op zichzelf. Voor energiebesparingsinvesteringen door bedrijven, (mede)overheden en huishoudens dient het investeringsklimaat aantrekkelijk te zijn. Een effectieve EU-broeikasgassenaanpak legt daarbij een stevig fundament dat aangevuld dient te worden met effectief Europees en nationaal beleid. In de EU-aanpak om broeikasgasemissies te reduceren ziet de regering ETS als een hoeksteen van het vernieuwde kosteneffectieve Europese klimaat- en energiebeleid. Daarnaast vraagt het realiseren van een koolstofarme energievoorziening om een cultuurverandering bij bedrijven, (mede)overheden en huishoudens. Binnen het beleid dient meer aandacht geschonken te worden aan het ondersteunen van een dergelijke gedragsverandering. De slimme meter kan hierbij een rol spelen. Europees handelen ten aanzien van energiebesparing heeft met name ook grote meerwaarde bij het stimuleren van energie-efficiënte producten (eco-design) en bij het standaardiseren van efficiënte industriële technieken. Vanwege de geïntegreerde Europese markt is het op deze terreinen niet efficiënt maatregelen per lidstaat vast te stellen.

De nieuwe EU-besparingsaanpak voor na 2020 dient dan ook minder rigide, maar des te effectiever te zijn dan waarvan thans sprake is in de discussie over de besparingsaanpak tot 2020. De Tweede Kamer is hierover separaat geïnformeerd[1]. Nederland zet zich op dit moeilijke krachtenveld langs de met de Kamer afgestemde lijn actief in. De regering wil in de vernieuwde EU-beleidsmix energie 2 030 een eind maken aan nationaal verplichte doelen en maatregelen die tegen de werking van de Europese markt ingaan. Er moet ook op het punt van besparing een nieuwe aanpak komen die minder duur is en waar diverse maatregelen niet contraproductief werken maar juist complementair zijn. Om die reden is de regering geen voorstander van een nationaal verplichte doelstelling voor energiebesparing.

[1] BNC-fiche Richtlijn over energie-efficientie; Tweede Kamer, Vergaderjaar 2010–2011, Kamerstuk 22 112 nr. 197.

De leden vragen of de regering van mening is dat er op dit moment een sterk en solide ETS is, gezien de lage prijzen? Is de regering bereid zich in te zetten voor een minimumprijs?

De regering ziet het ETS als een hoeksteen van een kosteneffectieve decarbonisatie-aanpak in het bredere Europese klimaat- en energiebeleid. Het is van groot belang dat het ETS in de toekomst robuust en solide blijft. Voor marktpartijen is immers een stabiel investeringsklimaat voor CO_2-arme technologieën een belangrijke voorwaarde. Doordat het EU-ETS zorgt voor eenzelfde prijs in Europa draagt zij bij aan het «level-playing field».

De regering wil een vernieuwde Europese beleidsmix voor klimaat en energie na 2020. Daarin staan vereenvoudiging, minder stapeling van doelen (kosteneffectiviteit) en het stimuleren van innovatie centraal. De regering wil het ETS onder meer versterken door in te zetten op een voorwaardelijke Europese klimaatdoelstelling van 40% CO_2-reductie in 2030. De uiteindelijke hoogte is afhankelijk van adequate mondiale actie en een adequate waarborging van de concurrentie positie van het Europese bedrijfsleven. De huidige lage CO_2-prijs is een gevolg van vraag en aanbod op de huidige CO_2-markt. Conform de motie Leegte van der Werf (32 667, nr. 21), zal de regering op Europees niveau mee gaan in een verkenning van de mogelijkheid van een set-aside van emissierechten in Fase III van het ETS.

De introductie van een minimumprijs is een ingrijpen in de CO_2-markt die binnen de huidige EU-ETS-richtlijn niet mogelijk is. De regering nodigt de Europese Commissie uit om uiterlijk in 2013 – mede in de context van de internationale klimaatonderhandelingen – met voorstellen te komen voor mogelijke aanpassingen in het ETS die passen bij het beoogde langetermijnpad op weg naar een koolstofarme economie. Ook voor de niet-ETS-sectoren dienen de mogelijkheden voor verdergaande emissiereducties te worden verkend, waaronder de mogelijke opties voor bronbeleid, gedragsverandering of prijsmechanismen, om een reële bijdrage aan de reductiedoelstelling te realiseren. Daarbij kan de Commissie diverse opties voor versterking van het ETS in kaart brengen en deze opties onderling wegen op effectiviteit en efficiëntie.

De minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie,
M. J. M. verhagen